

20. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakuntaan kuuluivat v. 1955 puheenjohtajana oikeusneuvos G. F. Nybergh ja jäsenenä lakitieteen tohtori A. O. Aaltonen, oikeusneuvosmies H. V. Boehm sekä varatuomarit M. J. O. Mehto ja H. L. Sipilä. Varapuheenjohtajana oli edelleenkin lakitieteen tohtori Aaltonen ja kaupunginhallituksen edustajana pankinjohtaja E. V. Harkia.

Oikeusavustajana toimi varatuomari Y. J. O. Hämesalo 31. 8. saakka, jolloin hän siirtyi eläkkeelle. Varatuomari Hämesalo oli valittu oikeusaputoimiston apulaisoikeusavustajaksi 1. 11. 1929 ja oikeusavustajaksi 23. 5. 1945. Hänen jälkeensä valittiin 25. 8. oikeusavustajaksi apulaisoikeusavustaja, varatuomari S. M. K. Korpela ja apulaisoikeusavustajaksi hänen jälkeensä 11. 11. varatuomari M. J. Nukari. Toimistoapulaisen virka muutettiin vuoden alussa toimistonhoitajan viraksi, jota hoiti varanotaari A. S. Lindegren. Apulaisoikeusavustaja hoiti kesäloman aikana ja viran ollessa auki oikeusavustajan tehtäviä ja apulaisoikeusavustajan viransijaisena oli varatuomari M. Eklund. Toimistonhoitajan kesälomasijaisena oli neiti K. Kaukanen.

Oikeusapulautakunta kokoontui vuoden kuluessa kuusi kertaa. Juoksevien asioiden lisäksi käsiteltiin oikeusavustajan ja apulaisoikeusavustajan vaaliin liittyviä asioita sekä esitystä oikeusaputoimiston ja sen toiminnan saattamiseksi ajan ja oikeusavun tarvetta vastaavalle tasolle. Lautakunta totesi uudelleen järjestelyn välttämättömäksi sekä antoi sihteerin tehtäväksi laatia luonnoksen kaupunginhallitukselle jätettäväksi ehdotukseksi oikeusapulautakunnan ja oikeusaputoimiston uudeksi johtosäännöksi ja sen perusteluiksi. Lautakunta päätti myös hankkia toimistoon uutta kalustoa sekä uusia konttorikoneita.

Oikeusaputoimiston menoarvio oli kertomusvuonna 2 581 170 mk (ed. v. 2 564 319 mk).

Toiminta jatkui johtosäännön mukaisesti, sitä vaikeutti kuitenkin se, että apulaisoikeusavustajan virkaa n. puolen vuoden ajan hoiti sijainen muun toimen ohella. Tämä kuvastuu myös tilastoissa, joskin verraten vähän. Toimeksiantoja saatiin kotimaassa olevilta oikeusaputoimistoilta ja oikeusavustajilta sekä myös entistä runsaammin Ruotsin oikeusaputoimistoilta.

Rekisteröityjen asiain luku oli kertomusvuonna 1 330 (ed. v. 1 423). Suurimpana asiar ryhmänä pysyivät edelleenkin työ- ja palkkariidat. Näistä asioista suurin osa, 195, sovittiin ja oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vain 22 tapauksessa. Sikseen jätetyiksi merkityistä 112 asiasta todennäköisesti melkoinen osa järjestettiin sovinnolla, asianomaiset vain eivät tulleet ilmoittaneeksi tuloksesta. Asumuserojutut pysyivät melkein ennallaan, mutta avioerojutut ja perheen elatusapua koskevat jutut sensijaan lisääntyivät edellisestä vuodesta. Jäljempänä olevat numerotiedot osoittavat lähemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli 9 152 sen oltua 11 266 v. 1954, 11 402 v. 1953 ja 11 341 v. 1952.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

Kuukausi	Käyntejä			Kuukausi	Käyntejä		
	Vas- taan- otto- päiviä	Kaik- kiaan	Päivää kohden		Vas- taan- otto- päiviä	Kaik- kiaan	Päivää kohden
Tammikuu	24	710	29.6	Heinäkuu	26	792	30.5
Helmikuu	24	686	28.6	Elokuu	27	776	28.7
Maaliskuu	27	714	26.4	Syyskuu	26	866	33.3
Huhtikuu	27	752	27.9	Lokakuu	26	862	33.2
Toukokuu	24	760	31.7	Marraskuu	25	796	31.8
Kesäkuu	25	728	29.1	Joulukuu	25	710	28.4
				Yhteensä	306	9 152	29.9

Kuten ed. taulukosta ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden kuluessa avoinna 306 päivänä. Käyntien luku päivää kohden nousi siis 299:ään, niiden luvun oltua v. 1954 37.4.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 56, pienin 1.

Seuraavat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asiointien luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin ym. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin. Näitä oli yhteensä 1 330, joista kertomusvuonna tulleita 1 303 ja edelliseltä vuodelta siirtyneitä 27. Toimituskirjain luku oli 1 670, niistä hakemuskirjoja 480.

Säätynsä, ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Mp.	N.	Yht.
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	4	2	6
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	1	—	1
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	10	57	67
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	215	161	376
Muita työntekijöitä.....	108	114	222
Merimiehiä ja kalastajia	6	—	6
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	21	14	35
Yksityisten palvelijoita	—	41	41
Muun elinkeinon harjoittajia	2	5	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia, leskiä, opiskelijoita ym.	7	390	397
Yhteensä	374	784	1 158

Käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittäytyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:	Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	16
vuokrariitoja	33	
työ- ja palkkariitoja	343	
muita velkomisjuttuja	44	
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	2	
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:	Veroja koskevia asioita	202
avioeroja	45	
asumuseroja.....	47	
avioeroja	184	
perheen elatusasioita	62	
kuolleeksi julistamisia	2	
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	25	
	Erinäisiä kyselyjä, hakemuksia, valituksia ym.	115
	Pieniä rikosjuttuja	19
	Toimeksiantoja	39
	Tapaturma-asioita	35
	Huoneenvuokra-asioita	90
	Lapsen sukuasemaa koskevia asioita	7
	Sotilasavustuksia ja huoltoeläkkeitä koskevia asioita	1
	Yhteensä	1 330

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti käsitellyiksi tai kirjoista poistetuiksi 1 307, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	394	Annettu eri viranomaisille	480
Oikeudenkäynnillä ratkaistu.....	260	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut perille	51
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	122	Yhteensä	1 307

Eri viranomaisille jätetyt em. 480 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvanoikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakaantuivat näiden viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	3	Vakuutus oikeus	23
Korkein oikeus	15	Valtion tapaturmatoimisto	1
Korkein hallinto-oikeus	13	Posti- ja lennätinhallitus	1
Oikeuskansleri	1	Tullihallitus	1
Kulku laitosten ja yleisten töiden mi- nisteriö	2	Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus	7
Sosiaaliministeriö	7	Oulun ja Tampereen raastuvanoikeu- det	3
Ulkoasiainministeriö	3	Helsingin tuomiokunnan tuomari ...	1
Valtiovarainministeriö	32	Eräiden muiden tuomiokuntien tuo- marit	4
Uudenmaan lääninhallitus	88	Helsingin kihlakunnanoikeus	1
Muiden läänien lääninhallitukset	21	Helsingin ev.luterilaisten seurakun- tien rahatoimisto	7
Uudenmaan läänin valtion verojen tarkastuslautakunta	21	Lahden kaupunginhallitus	1
Muiden läänien valtion verojen tar- kastuslautakunnat	5	Lahden ja Rauman kaupunginvoudit	2
Helsingin kaupungin:		Eräät kunnanhallitukset ja sosiaali- lautakunnat	7
kaupunginhallitus	54	Ylistaron kunnan taksoituslautakunta	1
raastuvanoikeus	22	Jyväskylän piirin ja Mäntsälän nimis- miehet	2
maistraatti	7	Värtsilän keskinäinen vakuutusyhtiö	3
huoneenvuokralautakunta	60	Arvioimistarkastuslautakunta	1
vuokrantarkastuslautakunta	19		
eräät muut virastot	9		
Helsingin hovioikeus	31		
Turun hovioikeus	1		
		Yhteensä	480

Se seikka, että 122 asiaa jätettiin sillensä, johtui samoin kuin edellisinäkin vuosina siitä, etteivät oikeusavunhakijat sen jälkeen kun oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sovintotietä päästy tulokseen, enää jatkaneet asiaansa, osaksi sen vuoksi, ettei ollut toiveita voittoa asiaa oikeudenkäynnillä, sekä osaksi koska avunhakijat joko eivät tahtoneet tai voineet esittää asian enempää käsittelyä varten varattomuustodistusta.

Ne 51 asiaa, joissa haaste oli otettu, mutta joita toimisto ei ajanut perille, olivat sellaisia, joissa haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuimiin, missä toimiston virkamiesten ei tarvitse avustaa asianomaisia, tai sellaisia, joissa vastaajia ei haasteella tavattu, tai asioita, jotka oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin 334 asiassa, joista toimisto ajoi vuoden kuluessa loppuun 260; näistä voitettiin 251 ja hävittiin 9. Helsingin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin vuoden kuluessa toimiston puolesta 422 kertaa 188 päivänä.